

የሰ/መ/ቁ. 32376

ግንቦት 19 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ዓብዱልቃደር መሐመድ

ሐገሥ ወልደ

ታፈሰ ይርጋ

መድሕን ኪሮስ

ሱልጣን አባተማም

አመልካች፡- አቃቂ ቃሊቲ ክ/ክ/ቀ/10/11 አ/ጽ/ቤት አልቀረቡም

ተጠራ እነ ወ/ሮ ብዙወርቅ ሸዋንግዛው ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን ቀጥሎ የተመለከተውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በአዲስ አበባ ከተማ ነክ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን ተጠሪዎች በአመልካችና በሥር 2ኛ እና 3ኛ ተከላሾች ላይ ባቀረቡት ክስ ከወላጅ አባታችን በውርስ የተላለፈልንን በአቃቂ ቃሊቲ ክ/ክ/ቀ/10/11 ክልል የሚገኝ ቤታችንን 1ኛ ተከላሽ አደጋ 47/67 ውጭ ያለአግባብ በመያዝ ለ2ኛ እና 3ኛ ተከላሾች በማከራየት ላይ ስለሚገኝ ይህንኑ ያለ አግባብ ይዘው የሚገኙትን ቤታችንን ለቀው እንዲያስረክቡ ይወሰንልን በማለት ጠይቀዋል።

1ኛ ተከላሽ የአሁን አመልካች ቀርቦ በሰጠው መልስ ክስ የቀረበባቸው ቤቶች በአደጋ 47/67 መሰረት የተወረሱ ወይም ያልተወረሱ ለመሆናቸው የሚጠቁም ማስረጃ በ1983 ዓ.ም በመዘረፉ ምክንያት ማቅረብ አልቻልንም። በአሁኑ ሰአት ይህ ክስ መመስረቱ አግባብነት የሌውና ተከራዮችን የሚጎዳ ነው። ጉዳዩም መታየት ያለበት በፍ/ቤት ሳይሆን በሃራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ በኩል ስለሆነ መዝገቡ ሊዘጋ ይገባል በማለት ተከራክሯል።

የሥር 2ኛ እና 3ኛ ተከላሾችም በበኩላቸው ባቀረቡት መልስ ከላሾች ቁጥራቸው 204(1) እና 204/2/ የሆኑት ቤቶች ሊመለሱልን ይገባል በማለት

ቀደም ሲል ለወረዳ 27 ፍ/ቤት ክስ አቅረበው ፍ/ቤቱም ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን በሕግ ሥልጣን የተሰጠው ለኢትዮጵያ ሃራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ስለሆነ ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ለማየት ሥልጣን የለውም በማለት ውሳኔ የሰጠ በመሆኑ በድጋሚ ለፍ/ቤቱ ክስ መቅረቡ ከፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 5 አኳያ ተቀባይነት ስለሌለው ውድቅ ሊደረግ ይገባል በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ አቅርበዋል።

የግራ ቀኝ ክርክር በዚህ መልኩ የቀረበለትም የአዲስ አበባ ከተማ ነክ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ጉዳይ አስቀድሞ ውሳኔ ያገኘ ነው ተብሎ የቀረበውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ በተመለከተ የወረዳ 27 ፍ/ቤት ጉዳዩን ለማየት ሥልጣን ያለው የኢትዮጵያ ሃራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው ከማለት በስተቀር የፍሬ ጉዳይ ክርክሩን ተመልክቶ ውሳኔ ያልሰጠ በመሆኑ ክርክሩ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 5 ሥር ስለማይወድቅ በዚህ ረገድ የቀረበው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ አግባብነት የለውም በማለት ሳይቀበለው ቀርቷል። ከዚህም ሌላ 1ኛ ተከላሽ ጉዳዩን ለማየት ሥልጣን ያለው ፍ/ቤት ሳይሆን የኢትዮጵያ ሃራይቪታይዜሽን ነው በማለት ያቀረበውን መቃወሚያ አስመልክቶም በአደጋ 110/87 መሰረት ለኤጀንሲው ሥልጣን የተሰጠው በቃል ትእዛዝ፣ በቀላጤ ወይም በመመሪያ አንድ ንብረት ተወስዶ በሚገኝበት ጊዜ እንደሆነ ስለተመለከተና ከላሾች በዚህ መንገድ ቤቱ ተወስዶብኛል ያላሉ ስለሆነ መቃወሚያው ተቀባይነት የለውም በማለት ውድቅ አድርጓል።

ከዚህ በኋላም በፍሬ ጉዳይ ረገድ የተደረገውን ክርክር ከማስረጃው ጋር አገናዝቦ መርምሮ ክስ የቀረበባቸው ቤቶች የተወረሱ ስለመሆናቸው በማስረጃ ያልተረጋገጠ ስለሆነ 1ኛ ተከላሽ ከ2ኛ እና 3ኛ ተከላሾች ጋር ያደረገውን የኪራይ ውል በማቋረጥ ለከላሾች ቤቶቹን እንዲያስረክቡ በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተውም የከተማ ነክ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት በበኩሉ ግራ ቀኝን አከራክሮ የፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 5 ሊጠቅስ የሚገባው አንድ የክስ ምክንያት በተከራካሪ ወገኖች ወይም ከእነዚህ ወገኖች ጥቅም የሚያገኙ

3ኛ ወገኖች ላይ የመጨረሻ ውሳኔ ከተሰጠ በተመሳሳይ የክስ ምክንያት ክስ በሚቀርብበት ጊዜ ሲሆን በተያዘው ጉዳይ የቀድሞ ወረዳ 27 ፍ/ቤት የቤት ይለቀቅልኝ ክርክሩን ለማየት ሥልጣን ያለው ሌላ አካል ስለሆነ ጉዳዩን አላስተናግድም በማለት በብይን መዝገቡን በመዝጋቱ በቀረበው የክስ ምክንያት ላይ የመጨረሻ ውሳኔ ካለመስጠቱም በላይ በአዋጅ ቁጥር 361/95 አንቀጽ 41/ረ/ መሰረት የከተማው የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የከተማው አስተዳደር ከያዛቸው ቤቶች ጋር የሚቀርቡ ክሶችን ለማከራከር የሥራ ነገር ስልጣን ያለው በመሆኑ የሥር ፍ/ቤት በዚህ ረገድ የቀረበውን መቃወሚያ ባለመቀበል ጉዳዩን አይቶ መወሰኑ በአግባቡ ነው በማለት የሥር ፍ/ቤትን ውሳኔ አጽንቷል።

የከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ሰበር ችሎትም የሰበር አቤቱታ ቀርቦለት መሰረታዊ የሕግ ስህተት አልተፈጸመም በማለት አቤቱታውን ሳይቀበለው ቀርቷል።

ለዚህ ችሎትም የሰበር አቤቱታ የቀረበው ይህንኑ ለማስለወጥ ሲሆን ይህ ችሎትም የቀረበውን አቤቱታ መርምሮ በሥር ፍ/ቤት ክርክር ሲደረግ አመልካች ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ለማየት የሥራ-ነገር ሥልጣን የለውም በማለት ያቀረበው መቃወሚያ ተቀባይነት ሳያገኝ መቅረቱ ተጠሪዎች ባሉበት ተጣርቶ ሊወሰን የሚገባው መሆኑን በማመኑ ተጠሪዎችን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

የሰበር አቤቱታውም ያስቀርባል ከተባለበት ነጥብ አኳያ እንደሚከተለው ተመርምሯል።

በአዲስ አበባ ከተማ ነክ መ/ደ/ፍ/ቤት ክርክር ሲደረግ አመልካች ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ለማየት የሥራ ነገር ሥልጣን የለውም በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ያቀረበው ከአዋጅ ውጭ የተወሰደን ንብረት ባለቤትነት አጣርቶ ለመመለስ በአዋጅ ቁጥር 110/87 መሰረት ሥልጣን የተሰጠው ለኢትዮጵያ ሃራይቪታይዜሽን ኤጀንሲ ነው በማለት ሲሆን ፍ/ቤቱም መቃወሚያውን ሳይቀበለው የቀረው ለኤጀንሲው ሥልጣን የተሰጠው ንብረቱ በቃል ትእዛዝ በመመሪያ ወይንም በቀላጤ ተወስዶ በሚገኝበት ጊዜ እንደሆነ

በአዋጁ ላይ ስለተመለከተና ከሳሾች በዚህ መንገድ ክስ የቀረበበት ቤት ተወሰደብን ያላሉ ስለሆነ ፍ/ቤቱ ሥልጣን አለው በማለት ነው።

በሌላ በኩልም ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው ፍ/ቤት የከተማ ነክ የመ/ደ/ፍ/ቤት ጉዳዩን ለማየት ሥራ ነገር ሥልጣን አለው ያለው የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት እንዳለው ክስ የቀረበበት ቤት በቀላጤ፣ በመመሪያ ወይንም በቃል ትእዛዝ ተወስዷል ስላልተባለ ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ለማየት ሥልጣን አለው በማለት ሳይሆን የከተማው አስተዳደር ከያዛቸው ቤቶች ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ ክሶችን ለማከራከር የሥራ ነገር ሥልጣን ያለው የአ/አበባ ከተማ ነክ ፍ/ቤት እንደሆነ በአዋጅ ቁጥር 361/95 አንቀጽ 41 ላይ የተመለከተ ስለሆነ ፍ/ቤቱ ሥልጣን አለው በሚል ነው።

ይሁንና ተጠሪዎች ለክርክሩ ምክንያት የሆነው ቤት በቀላጤ፣ በቃል ትእዛዝ ወይንም በመመሪያ ተወስዶብናል ያላሉ በመሆኑ በአ/ቁ. 110/87 መሰረት ጉዳዩ በኢትዮጵያ ሃራይቪታይዜሽን በኩል የሚታይ አይደለም መባሉ ተገቢነት የነበረው ቢሆንም በአዋጅ ቁጥር 361/95 አንቀጽ 41/ረ/ ስር ለከተማ ነክ ፍ/ቤት ሥልጣን የተሰጠው የአ/አበባ ከተማ አስተዳደር በባለቤትነት ከሚያስተዳድራቸው ቤቶች ጋር ተያይዘው የሚቀርቡ ጉዳዮችን በተመለከተ ስለሆነና ይህም ባለቤትነቱ የከተማው አስተዳደር ስለመሆኑ ክርክር ሳይኖርበት ከባለቤትነት በመለስ የሚነሱ ክርክሮችን በተመለከተ እንደሆነ መገንዘብ የሚቻል ሲሆን በተያዘው ጉዳይ ተጠሪዎች ለክሱ ምክንያት የሆነው ቤት በውርስ የተላለፈልን የግል ቤታችን ነው በማለት ባለቤትነትን የመፋለም ክስ /petutory action/ ያቀረቡ በመሆኑና በቤቱ ባለቤትነት ላይም ክርክር እስከቀረበበት ድረስ ከተጠቀሰው የአዋጅ ድንጋጌ አኳያ የከተማ ነክ ፍ/ቤት የሥራ ነገር ሥልጣን ሊኖረው የማይችል በመሆኑ የሥር ፍ/ቤቶች የከተማ ነክ ፍ/ቤት ጉዳዩን ለማየት ሥልጣን አለው በማለት ተመልክተው ውሳኔ መስጠታቸው ለአዋጁ የተሳሳተ ትርጉም በመስጠት እንደሆነ መረዳት የተቻለ ስለሆነ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሳ ኔ

1. የኢ.አበባ ከተማ ነክ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 00148 በታህሣሥ 24 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ የከተማው ይግባኝ ሰሚ. ፍ/ቤት በመ/ቁ. 03006 በጥር 24 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እንደዚሁም ሰበር ችሎቱ በመ/ቁ. 04058 በግንቦት 8 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ትእዛዝ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሸሯል።
2. የኢ.አበባ ከተማ ነክ ፍ/ቤት ይህንን ጉዳይ ለማየት የሥረ ነገር ሥልጣን የለውም ተብሎ ተወስኗል።
3. ግራ ቀኝ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ።
4. መዘገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች

ፊርማ አለበት
ቤ/ኃ

የሰ/መ/ቁ. 32638

መጋቢት 12 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች:- አብዱልቃድር መሐመድ
መስፍን ዕቁበዮናስ
ሒሩት መለሠ
መድህን ኪርስ
ዓሊ መሐመድ

አመልካች:- የቂርቆስ ክፍለ ከተማ መሠረተ ልማትና ቤቶች ጉዳይ ጽ/ቤት አቶ ተስፋዬ ዘመድኩን ቀረቡ።

ተጠሪ:- 1ኛ/ አቶ ይርጋ ንጋኔ ቀረቡ።

2ኛ/ ወ/ሮ በላይነሽ ሙሽጋ ቀረቡ።

3ኛ/ የቂርቆስ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 02 አስተዳደር ጽ/ቤት

4ኛ/ አቶ ሰንበት ታደሰ - ቀረቡ።

መዘገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ነበር። መዘገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

መዘገቡ የተከፈተው አመልካቹ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዘገብ ቁጥር 05469 መጋቢት 6 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ትዕዛዝና፣ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዘገብ ቁጥር 54329 ሐምሌ 25 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት በመሆኑ በሰበር ታይቶ ሊታረም ይገባዋል በማለት ነሐሴ 16 ቀን 1999 ዓ.ም. አቤቱታ ስላቀረበ ነው።

የክርክሩን መሠረታዊ ጉዳይ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ከሰጠው ትዕዛዝና በአመልካችና በተጠሪዎች በኩል ለዚህ ፍርድ ቤት በጽሑፍ ከቀረበው ክርክር እንደተረዳነው አቶ ይርጋ ንጋኔና ወ/ሮ በላይነሽ ሙሽጋ የቂርቆስ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 02 አስተዳደር ጽ/ቤት እና አቶ ሰንበት ታደሰ